

21. april 2006
TEM

Referat for landsmøde i
Dragt- og tekstilpuljen
19.-20. april 2006,
Århus

Kære alle!

Tak for sidst og speciel tak for værtskab til Kvindemuseet og til indlægsholderne, der berørte mange forskelligartede aspekter af vort arbejdsfelt.

Onsdag 19. april, Kvindemuseet, kl. 11.30-14.30 og Den Gamle By, kl. 15-16.45

Vi mødtes på Kvindemuseet, og Merete Ipsen viste rundt i det nye barndomsmuseum, hvor børns kulturhistorie behandles. Det sker blandt andet for at tiltrække et børnepublikum. Udstillingen er på 200 kvadratmeter og er opbygget omkring seks temaer uden kronologi – herunder et tema om krop og klæder, hvor de nutidige forskelle mellem køn er meget synlige. Tøjet er udstillet i to kønsspecifikke "garderober", hvor historisk beklædning er svejset ind i plastic med varmen fra et strygejern og hængt på metalpinde ned fra et gitterloft. Fodtøj m.v. er vist i mindre montrer, desuden er der i "garderoberne" stativer med tøj, som må prøves af børn. Publikum kan rejse ind i udstillingen via visuelle guider i form af kort med 24 børneportrætter fra perioden 1850 til i dag. Det drejer sig både om drenge og piger, hvilket er nyt i Kvindemuseets regi, og det giver anledning til at behandle kønsaspekter på en ny måde. Udstillingen er uden tekst, og oplysninger kan fås dels via audioguiden, som bruges i selve udstillingen, dels via en vidensbase under opbygning i Kvindemuseets nye museotek i stueetagen.

Dragtpuljemøde i Den Gamle By:

1) Camilla Luise Dahl, Middelaldercentret/Centre of Textile Research: Forslag om online-tidsskrift på dragt.dk samt tematisk medlemsliste.

Der mangler et decideret dragtorienteret tidsskrift på dansk, og Camilla foreslår, at vi opretter et sådant e-skrift i forbindelse med dragt.dk. Det er tanken, at tidsskriftet skal indeholde mange forskellige aspekter af arbejdet med historiske dragter. Der skal eksempelvis være anmeldelser af dragtudstillinger, boganmeldelser samt praktiske tips til museumsarbejdet og naturligvis faglige artikler og diskussioner. Tidsskriftet skal komme årligt eller halvårligt. Camilla har allerede kontakt med en lay-outer, der vil arbejde med projektet. Der er en del emner vedr. formater, rettigheder, tilmelding/abonnement, økonomi etc., der skal afklares. Konklusionen på punktet blev, at der nedsættes en ny arbejdsgruppe under dragtpuljen.

Arbejdsgruppen skal fungere som redaktionsgruppe, og foreløbig har følgende medlemmer meldt sig: Camilla Luise Dahl, Kitt B. Jensen, Kirsten Toftegaard samt puljeseekretæren.

Forslag to: En tematisk opbygget medlemsliste vil gøre netværket endnu mere brugbart, fordi man derved direkte kan kontakte andre medlemmer vedrørende fælles interesser. Det blev vedtaget at gøre et forsøg.

2) Bente Larsen, Kvindemuseet: Faglig debat om udstilling af dragter i Barndommens Museum.

Konklusioner:

Nogle former for plastic indeholder blødgørere, som kan vandre over i tekstile fibre og nedbryde dem. I Kvindemuseets udstilling er der valgt en speciel skånsom plast-type, som er importeret fra England.

På tidspunktet for indsvejsning må tekstilet hverken være for tørt eller for fugtigt. Hvis det er for tørt, vil det gå i opløsning i det lukkede i miljø. Hvis det er for fugtigt, vil der opstå kondensskader.

Plastic beskytter dragterne mod syre fra direkte berøring; men ophængningen indbyder til håndtering af dragterne ved at svinge med dem eller lignende.

Dragter uden fikspunkter foroven vil synke ned inde i plasticen og tynde ned på sig selv. Det er tilrådeligt at skifte dragterne ud hvert halve år eller at arbejde med kopidragter.

3) Nye udstillinger undervejs: Kirsten Aagaard fortalte, at Flynderupgaardmuseet i oktober 2006 laver en udstilling om 1700tals gravtekstiler. ICOM-Costume Committée vil besøge udstillingen i forbindelse med konferencen i København/Lund.

Karin Grønning fortalte, at Fredericia Museum ligeledes i oktober åbner en udstilling om broderier og kvindeliv.

Kirsten Toftegaard fortalte, at Glyptoteket senere i år åbner en udstilling om impressionismens kvinder.

(Referentens kommentar: Send jeres oplysninger om udstillingerne til hjemmesiden, så snart I har noget klart).

4) Nyt fra arbejdsgrupperne ved puljeseekretæren:
Orddatabaseprojektet er nu så langt fremskredent, at arbejdsgruppen skal til at skrive ansøgninger. Joy Boutrup, lektor ved Kolding Designskole, har opbygget en access-database fra grunden til formålet, og hun er kommet meget langt med selve orddatabasens struktur. – Else Østergaard og puljeseekretæren skal til at skrive ansøgninger til Kulturarvsstyrelsen og forskellige fonde om støtte til det store indtastningsarbejde. – Siden sidst er Camilla Luise Dahl trådt ind i gruppen. Camilla arbejder med et parallelt projekt om middelalderlige dragttermen i skriftlige kilder.

Industrialismens tøj-projektet har hvilet siden efteråret. Størstedelen af gruppen var engageret i planlægningen og gennemførelsen af Modekonferencen på Danmarks Designskole m.v. i oktober 2005. Omtrent alle papers fra konferencen blev publiceret på nettet; men de er taget af nu, fordi mange af dem præsenterede igangværende forskning. De fleste i industrialismens tøj gruppen præsenterede deres papers på konferencen.

Fra begge arbejdsgrupper bliver referaterne lagt ud på dragt.dks interne side.

5) Nyt om hjemmesiden ved puljeseekretæren:
Karen og Per Jacobi har efter eget ønske trukket sig tilbage fra arbejdet med dragt.dk. Dragtpuljen har sendt Karen & Per en gave for det engagerede arbejde med siden!
Vi har dannet en ny konstruktion, som fungerer på følgende måde:
Dragt.dk har stadig Nationalmuseets server som host.
Tina Forsingdal, Kunstindustrimuseet, er blevet med-redaktør og sparringspartner i arbejdet med siden – specifikt på udstillingsdelen. Rent teknisk, så har dragtpuljen hyret Jesper Laugesen fra firmaet med det charmerende navn mouseketeers som skjult web-master.
Tak for de tilsendte pressemeddelelser. Husk generelt dragt.dk, når I arbejder med spændende udstillinger af historisk dragt og tekstil på jeres respektive museer. Send pressemeddelelser og billeder til puljeseekretæren, så Tina Forsingdal og puljeseekretæren kan bearbejde materialet.

6) Nyt fra sekretariatet: Puljen oplever en støt stigende medlemstilgang – og næsten intet frafald. Vores debat på mødet på Nationalmuseet om medlemskriterier har gjort arbejdet klokkeklart.

Vort tilskud blev beskåret med 1000 kr. i indeværende finansår. Det er vigtigt, at arbejdsgrupperne fungerer godt for at få støtten til arbejdet.

Regnskabsaflæggelsen er blevet mere kompliceret end i starten; men Den Gamle Bys bogholder giver god hjælp.

Ansøgningsfristen flyttet til 15. september, så det skal vi tage højde for i planlægningen af næste landsmøde.

Torsdag 20. april, Den Gamle By, kl. 9-15.30

Kl. 9-10.30: Karen Woer og Tove Engelhardt Mathiassen viste rundt i udstillingen "Kristentøj og dåbskjoler" fra flere vinkler. Tove talte om de overordnede ideer i udstillingens opbygning. Den knytter sig til dåbstøjets historie som sådan og til den fysiske facon på dåbstøjet i dets oprindelige brug samt til farveholdninger mellem 1700 og 2006. Udstillingen fylder 6 rum og en forhal. I forhallen er HM Dronningens dåbskjole udstillet i et halvt år frem til 10. oktober. De seks rum består af et tableau af en dåb, to 1700tals rum, to 1800tals rum samt et 1900tals rum.

Karen talte om montage og de konserveringsfaglige aspekter. Karens praktiske oplysninger kommer her:

Varmespatlen (strygejern)

Willard Developments Limited
Leigh Road, Terminus Ind. Est.
Chichester
West Sussex
PO19 2TS
England
www.willard.co.uk
tel. (01243) 784711
Fax. (01243) 533845

Heated Spartula/iron set, type E
Control unit special (De store strygejern duer kun sammen med denne)

Der findes et utal af forskellige jern til denne kontrol unit.
Pris: Control unit 346 pund. Jern mellem 100 og 300 pund stykket.

Kold damper.

Preservation equipment
Vince Road, Diss
Norfolk IP22 4HQ
England
www.preservationequipment.co.uk
email: info@preservationequipment.com
Tel. +44(0)1379 647400

Ultrasonic Humidifier Kit
Katalog nr. 805-7007
Pris: 123,50 pund

Preservation equipment sælger alle mulige gode produkter til konservering og magasinerings. Der i blandt Majs pen til nummerering af alt andet end tekstiler, SAKURA

En anden nyttig ting er et ministøvsuge kit. En tynd støvsugeslange med mange forskellige mundstykker. Den kan monteres på alle støvsugere, og er rigtig god til støvsugning af museumsgenstande. Den kan købes hos mange støvsugeforhandlere.
Pris ca. 125 kr.

Der var nogen på mødet der efterlyste blandingsforholdet på ammoniakopløsningen, som vi har rensset vores metaltråde men. I får den her, men jeg må advare mod at anvende den, med mindre i er yderst forsigtige og ved hvad i har med at gøre. Egentlig synes jeg i skal lade en konservator udføre en sådan rensning. For ammoniakken er meget basisk, hvilket kan virke nedbrydende på sjælen i metaltråden, som normalt er af bomuld eller silke. Desuden kan den genudfælde kobberet på sølvtråde og forsølvede messingtråde.
Man skal altså 1) passe på ikke at få det underliggende tekstil vådt. 2) passe på ikke at gnide for hårdt, da trådene er meget skrøbelige og 3) Ikke at rense for længe, da kobberet kan genudfælde.
Rensningen vil ikke efterlade metaltrådene som nye, men give dem en del af glansen tilbage.
Vand 80%, ethanol (96%) 15%, ammoniak 2-5%

Dragtpuljemøde fortsat:

7) Monika Jarnfelt, Syddansk Universitet: Med nål og tråd. En biografisk fortælling om en hjemmesyerske. Monika er nyt medlem i dragtpuljen. Hun er lektor i 20. århundredes dansk/nordiske historie, og bogen om en finsk hjemmesyerske (1897-1976) fra Monikas egen familie er hendes seneste forskningsprojekt. Det har været svært at finde kilder til et forskningsfelt uden det normale skriftlige materiale i form af

breve, erindringslitteratur etc. Monika har anvendt et mangefacetteret kildemateriale i form af fotos, interviews med mennesker, der har kendt syersken, samt beklædning, hun har syet. Dette er suppleret med tilgængeligt skriftligt materiale i form af skolearkivmateriale, bodelingspapirer samt socialhistorie, agrarhistorie etc. Bogen anvender i kraft af sit tema et kvindeperspektiv på liv, sociale relationer samt syning som levevej i et lille finsk landbosamfund.

8) Kitt B. Jensen, Nationalmuseet: Tidens Tøj – et webprojekt. Kitt er nyt medlem af dragtpuljen. Hun er specialestuderende ved Centre of Textile Reseach og har været projektansat på Nationalmuseet til web-projektet, som nu har været 5 år undervejs med skiftende medarbejdere. Udgangspunktet er Nationalmuseets udstilling "Krop og forklædning" fra 1993. Projektets målgruppe er mode- og dragtinteresserede generelt. Når web-udstillingen er færdig vil den indgå i Nationalmuseets serie af web-udstillinger. Den kommer til at rumme cirka 140 dragter, hvortil der er oplysninger på mange niveauer i form af kulturhistorisk beskrivelse, illustrationer fra tiden, snitmønstre samt proveniensoplysninger og dragtbeskrivelse. Arbejdet medfører en seriøs revision af Nationalmuseets database med registreringer.

9) Maj Ringgaard, Nationalmuseet: Forsøg med penne til mærkning af tekstil og dragt, beretning fra NESAT-konferencen i 2005 samt orientering om tekstilerne fra Borringholm. Maj Ringgaard udskriver sine forsøgsresultater vedrørende vask, lys, permanens etc. med mærkepenne, og vi lægger det på dragt.dk snarest muligt som en hjælp til registratorer. NESAT er forkortelse for North European Symposion of Archeological Textiles Dette faglige forum mødes hvert tredje år. Ved sidste møde i 2005 blev der præsenteret nogle vældig gamle og overraskende velbevarede fund. For det første: Fra Domkirken i Køln i et relikvieskrin af træ fældet i 948 og med relikvier af biskop Severinus cirka år 300. Her var velbevarede tekstiler alle C14-daterede. Fra 230-40, et stykke 120 cm bredt silkedamask. Fra 600-720, et stykke silkestof 270 cm langt med et indvævet mønster af vagtler. Velbevarede farver. Fra 690-800, Alba af hør med korsformet dekoration af brikvævning. For det andet: Fra Zürich-søen velbevarede tekstiler fra stenalderen, 4000 f. Kr. (sic!!). Her er som noget helt usædvanligt fundet vegetabiliske tekstiler i 12 forskellige flette- og væveteknikker samt nålebinding. Desuden garnnøgler. Materialerne er lindebast og formodentlig nælde. Maj fortalte om sit arbejde med Borringholm-tekstilerne. (Nogle af disse tekstiler blev fremvist ved landsmødet 24.-25. maj

2005. Se evt. referatet på dragt.dk) Borringsholm var en træborg bygget 1368/70 og nedbrændt cirka 1400. Udgravet 1902 og først publiceret nu på Jydsk Arkæologisk Selskab. Her er blandt andet fundet cirka 500 fragmenter af sko og fragmenter af tekstiler i vidt forskellige kvaliteter.

Maj sluttede med at gentage sin efterlysning af strikkede strømper og fingervanter fra før 1850 i alle de respektive museumssamlingerne i Danmark til hendes undersøgelser af fundene på Esplanadegrunden (læs evt. mere i referatet fra 24.-25. maj 2005). Maj tilføjer, at I blot skal sende oplysninger, hvis I "falder over" disse genstande i jeres samlinger.

10) Marie Riegels-Melchior, Danmarks Designskole, Orientering om det nyetablerede Modekonsortium, MOKO.

MOKO er startet 2. februar 2006 som et samarbejde mellem Kunstindustrimuseet, Center for Designforskning, Designskolen i Kolding samt Danmarks Designskole. Det handler om modeforskning i dialog med erhvervslivet. Hvis man har ideer til forskningsprojekter indenfor feltet, skal man henvende sig til Danmarks Designskoles forskningsleder, der er tovholder på projektet. Der er udkommet en rapport og et samarbejde er startet med Danish Fashion Institute, der er branchens netværk. Desuden er en foredragsrække om mode blevet lanceret. Puljeseekretæren videresender herefter invitationen til første forelæsning. Se evt. mere på www.moko.dk

12) Næste møde kommer til at ligge i uge 36. Puljeseekretæren vil kontakte Lene Floris på Holbæk Museum om muligheden for at holde et en-dags møde her. Alternativer er Kalundborg eller Tønder Museum – alle museer ejer fine dragtsamlinger.

Med venlig hilsen

Tove Engelhardt Mathiassen
Museumsinspektør & puljeseekretær